

**ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS MOKSLO IR INOVACIJŲ SKYRIAUS
VYR. SPECIALISTĖS JUSTINOS VAIŠVILAITĖS
KOMANDIRUOTĖS Į KROATIJĄ**

ATASKAITA

2019-07-08 Nr. 3PR-84

1. Komandiruotės tikslas: dalyvauti Centrinės ir Rytų Europos BIOEAST iniciatyvos šalių narių kontaktinių asmenų posėdyje.

2. Komandiruotės trukmė: 2019 m. liepos 4–6 d.

3. Komandiruotės vieta: Zagrebas, Kroatija.

4. Komandiruotės finansavimas: komandiruotės išlaidos apmokamos iš ŽŪM lėšų.

5. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai.

Š. m. liepos 5 d. Kroatijos žemės ūkio ministerijoje Zagrebe vyko Centrinės ir Rytų Europos BIOEAST iniciatyvos (Initiative for Knowledge-based Agriculture, Aquaculture and Forestry in the Bio-economy) šalių narių kontaktinių asmenų posėdis iniciatyvos valdymo struktūros, koordinavimo ir paramos veiksmo projekto BIOEASTsUP vykdymo ir finansinių aspektų klausimais.

BIOEAST generalinis sekretorius Barna Kovacs papasakojo apie dalyvavimą Tarptautinio bioekonomikos forumo Vankuveryje gegužės 27-28 d antroje plenarinėje sesijoje. BIOEAST dalyvauja stebėtojo statusu, sutikome įsitraukti pernai lapkritį. Jei kuri šalis pageidauja, gali dalyvauti darbo grupėse. Barna dalyvavo BIOEAST ir SCAR vardu. Vakarų ES šalys klausia, kodėl čia BIOEAST, jei ES forume atstovauja Komisija. Tarp forumo aktualiausių temų yra mikrobiomos (pinigus skiria Kanada, Naujoji Zelandija) kitoms temoms, pvz., miškininkystės, gyvūnų, augalų sveikata, IKT ir tiksloji maisto sistema (sukurtos tematinės darbo grupės). Forumas dar kuriamas, lūkesčiai, vizija dar tik rengiami. Gali būti, kad IBF ir German Summit bus sujungt. Kol kas viskas kalbomis, nėra tikro įsipareigojimo (su numatytu finansavimu). Austrų koordinatorius (CSA) ž ICT ERA-NET nori bendradarbiauti, bet nėra įsipareigojimo.

Liepą vyko Europos kaimo plėtros tinklo bioekonomikos grupės susitikimas. BIOEAST buvo pristatyta sesijoje, kaip didinti bioekonomikos žinomumą tarp vietos ir šalies valdžios institucijų. Didžiausias dėmesys skirtas klimato kaitai. Tinklas turi glaudų ryšį su DG AGRI. Ataskaita apie tai, kaip naudoti kaimo plėtros programas bioekonomikai kaime stiprinti – https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/enrd-seminar-bioeconomy_en.

3-iasis PSF seminaro apie bioekonomiką seminaro ataskaitą EK dar taisys. Rudenį pateiks galutinę bendrą ataskaitą trumpai su išvadam kiekvienai šaliai. Papildomų finansų šaltinis - struktūrinių reformų programa (Structural Reform Support Programme). Kroatija jau pateikė programą PSF. Dalyviai išreiškė nepasitenkinimą seminarais, per maža pinigų suma (300 tūkst.

eurų 1-ais metais, iš 9 temos WP 2020). Seminarai bus rengiami tik keliuose šalyse, ne visose, už 300 tūkst. eurų, 4 šalyse bus visa grupė, tai daugiau kaip PSF seminarų tęsinys.

Agroekologijos tematinei grupei atstovų neatsiuntė CR, RO ir PL. Rudens pradžioje darys pirmąjį susitikimą, nors norėjo padaryti prieš vasarą.

Žemės ūkis be pesticidų – Prancūzijos institutas INRA labai spaudžia šia tema, kviečia prisijungti. Kadangi tema labai politizuota tema, nepavyko. Skirta virš 30 mln. eurų vyriausybės INRAi pradėti daryti tyrimus, neįtraukiant politikos. To prašo visuomenė. Šia tema PL jau bendrauja su INRA virš metų dvišalio bendradarbiavimo pagrindu, nes PL ministrui tai labai svarbi tema. Pasak Barnos, į šią platformą galėtume įtraukti agroekologijos grupę, reikia pasitarti ministerijoje.

Tematinės darbo grupės. Bioenergetikos darbo grupei atstovus atsiuntė tik HU ir EE. Skatina kitas šalis atsiųsti. Vengrijos pramonės, klimato ir energetikos ministerija dalyvauja. PL sakė, kad darys susitikimą su kitomis ministerijoms, pristatys BIOEAST. Spalį numatytas pirmas grupės susitikimas. Dar nesuformuota gėlo vandens bioekonomikos grupė. Gegužės 8-9 d. Tartu ESTijoje vyko SCAR FISH darbo grupės susitikimas, kuriame pristatyta ir BIOEAST. Dalyviai rinko prioritėtines akvakultūros temas „Europos horizonto“ laikotarpiui. EK atstovų nebuvo. EE aplinkos ministerija nelabai domisi dalyvavimu grupėje, gal EE kaimo reikalų ministerija imsis grupę koordinuoti. Barna ragina greičiau parengti koncepcijos ar kitą neoficialų dokumentą. Į grupes estai stengiasi skirti tuos pačius asmenis kaip SCAR grupėse. Maisto sistemų grupę koordinuoja lenkai, trumpai pristatė veiklą. Planuoja pirmą susitikimą rugsėjį, tikslas – per vasarą parengti BIOEAST poziciją 6 klasteriui Europos partnerystei *Safe and Sustainable Food Systems for People, Planet and Climate*. EK dar nežino, kada prasidės partnerystės, gal 2021-2023 m. Reikia įsijungti į diskusijas.

Barna pabrėžė, kad labai svarbu turėti šią grupę, nes maisto sistemos apima kur kas daugiau nei maisto perdirbimą. Mano, kad partnerystei bus skirta labai daug lėšų, apie 100 mln. eurų tam. Nacionalinėse programose reikia turėti tuos pačius prioritetus kaip EU programose ir tada jos sujungiamos sujungia programas (*Joint Programming – co-programmed*). Partnerystės turėtų palaukti, jei Rytų ir Vidurio Europos šalys dar nepasiruošę.

Prie susitikimo prisijungęs Kroatijos žemės ūkio viceministras, nuolatinis žemės ūkio atstovas ES, papasakojo, kad ministerijoje yra sukurtas specialus departamentas, kuriojantis mokslo ir inovacijų bei BIOEAST klausimus. Kitamet Kroatija pirmininkaus ES, numatomas bendras renginys su FAO ir Defco, tad įtrauktų maisto sistemų temą. Iki rugsėjo vidurio reikia 5-6 remtinas partnerystes švietimo ministerijai pateikti. Prioritetai teikiami 7 temoms.

Barna viceministrui priminė partnerysčių finansavimo principą – mokslo ir tyrimų institutai turi savo metines programas ir valstybės skiriamą finansavimą, tiesiog reikia sujungti programas, papildomų lėšų tam nereikia.

LT ir SK iškėlė klausimą dėl **tematinių darbo grupių ekspertų finansavimo**. Problema ta, kad net BIOEASTsUP konsorciumo nariai negali pasakyti, kokia biudžeto dalis bus skiriama tematinių darbo grupių veiklai. Nutarta įsteigti darbo grupę (SI, HU, PL) biudžeto lentelei parengti ir paaiškinimui, ką galima padengti iš BIOEASTsUP lėšų 5 tematinėse darbo grupėse, kurios turės 4 susitikimus per metus. Barna pabrėžė, kad institutai klaidingai galvoja, jog šis CSA projektas yra tyrimų projektas, bet jie turi palaikyti politikos formuotojus. Grupę su

Liepą **pirmininkavimą BIOEAST perėmė Čekija**. Jos prioritetai: būsimos BŽŪP formavimas, dvejopa maisto kokybė, miškininkystės politika ir kinivarpu problema. Numatomi 6 BIOEAST valdybos susitikimai Briuselyje ir du susitikimai Prahoje (spalio 3-4 d.). Bus apklausa, kuri data labiau tinka.

BIOEAST sekretoriatas netrukus atsiųs oficialų raštą su prašymu patvirtinti kontaktinius asmenis (NCPs) ir pakaitinį asmenį ar pakeisti (sąrašas pridėtas) ir nurodyti viceministrą ar direktorių, kuruojantį bioekonomikos klausimus (politinis lygmuo).

BIOEAST valdymo dokumente numatyta steigti patariamąją tarybą – analitikai, strateginio planavimo ekspertai. Jie nebūtinai turi būti iš visų BIOEAST šalių. Pagalvoti, kas galėtų būti šie ekspertai. Kaip pavyzdys paminėtas dr. Christian Patterman, kuris 20 metų vadovavo EK direktoratui. Šių ekspertų darbą reikės apmokėti. Tarybvos veikos dokumentą paruoš SK, EE ir SI. Prognozavimo grupę sudarytų 4 Patariamąsios tarybos ekspertai. Bus surengta keleta seminarų, galės prisijungti ir kitų suinteresuotų asmenų. Modelis panašus į SCAR Foresight (2-3 klausimai, svarbūs Rytų Europai). Kiekvienos šalies ministerija turi įsivardyti 3 temas, kurios svarbios ateičiai. Reikia parengti ToR (veiklos dokumentą), roadmap ir darbo metodologijos.

„Europos horizontas“ ir BIOEAST. Birželį-liepą buvo skiriami kandidatai į dirvožemio misijos (Healthy Soil and Food) tarybą (15 narių). Apgailėstauta, kad nepasiūlėme BIOEAST atstovo. Reikia Angelina Jolie tipo žmogaus (ji paskirta Vėžio tematikai).

CSA dirvožemio klausimais dalyvauja FACCE JPI. Konsorciumui vadovaus Vokietijos BLE, taip pat dalyvauja INRA ir Wageningenas, INIA (ES) ir MIFA (IT). Konsorciumas kol kas suformuotas be BIOEAST. Rūpintis paaiškės, kurie partneriai įsijungs – vieni iš EJP Soil koordinuojančių uždavinius (HU, EE, PL). Svarbu dalyvauti, nes matysis kaip bus formuojama partnerystė. Barna pabrėžė, kad visos partnerystės svarbios – nė viena neturėtų būti svarstoma dėl išbraukimo.

Nuolatinio žemės ūkio tyrimų komiteto (SCAR) vaidmuo. SCAR programų komitetas yra siejamas su Švietimo ministerija. Teikia konsultacijas ž.ū. ministerijoms. Barna teigia, kad Vakarų šalys nori reformuoti SCAR, reikia jį išlaikyti, nes jis BIOEAST naudingas. Tai vienintelė institucija, kuri gali teikti konsultacijas dėl „Europos horizonto“ (ERA-net'ai buvo išimti). SCAR

užsiima strateginiu planavimu ilguoju laikotarpiu (4 metams). Programų komitetas telkia dėmesį į trumpesnius laikotarpius.

Kiti klausimai. Liepos 9-10 Helsinkyje vyks Suomijos ES pirmininkavimo konferencija bioekonomikos tema. Dalyvaus SCAR bioekonomikos grupė, bus diskusija šia tema.

Rugsėjo 23-24 d. vyks EURAGRI (Europos žemės ūkio tyrimų iniciatyva) susitikimas. EURAGRI buvo sukurta 1980 m. siekiant daryti įtaką Komisijos sprendimams, prieš tai kai buvo sukurtas SCAR. Dalyvauja SCAR susitikimuose (dideli institutai).

Rugsėjo 24-26 d. Briuselyje vyks Mokslinių tyrimų ir inovacijų renginiai (RTD Days).

Pasiūlymai:

- 1) Iki liepos 27 d. pateikti teigiamus ir neigiamus komentarus dėl PSF seminarų ciklo;
- 2) Skirti du ministerijos (nebūtinai ŽŪM) ir mokslo atstovus į BIOEAST bioenergetikos tematinę grupę;
- 3) Kuo greičiau (turbūt rugsėjį) surengti BIOEAST valdybos susitikimą su BIOEASTsUP projekto koordinatoriais dėl projekto finansinių klausimų.
- 4) Svarstyti BIOEAST valdymo dokumente įsteigti numatytą Patariamąsios tarybos (Advisory Council) ir prognozavimo grupės (Foresight Exercise) veiklos sritis ir galimus kandidatus.
- 5) Numatyti dalyvavimą visose siūlomose „Europos horizonto“ partnerystėse.

Justina Vaišvilaitė